AKCJA POD CELESTYNOWEM

Zuzanna Kominek 8a

Przeprowadzenie akcji powierzono oddziałowi dyspozycyjnemu Kedywu Komendy Głównej Armii Krajowej. Na dowódcę wyznaczono kpt. Mieczysława Kurkowskiego „Mietka”, a na jego zastępcę podchorążego Tadeusza Zawadzkiego ps. „Zośka”. Obserwatorem całej akcji był kapitan Adam Borys „Pług”.

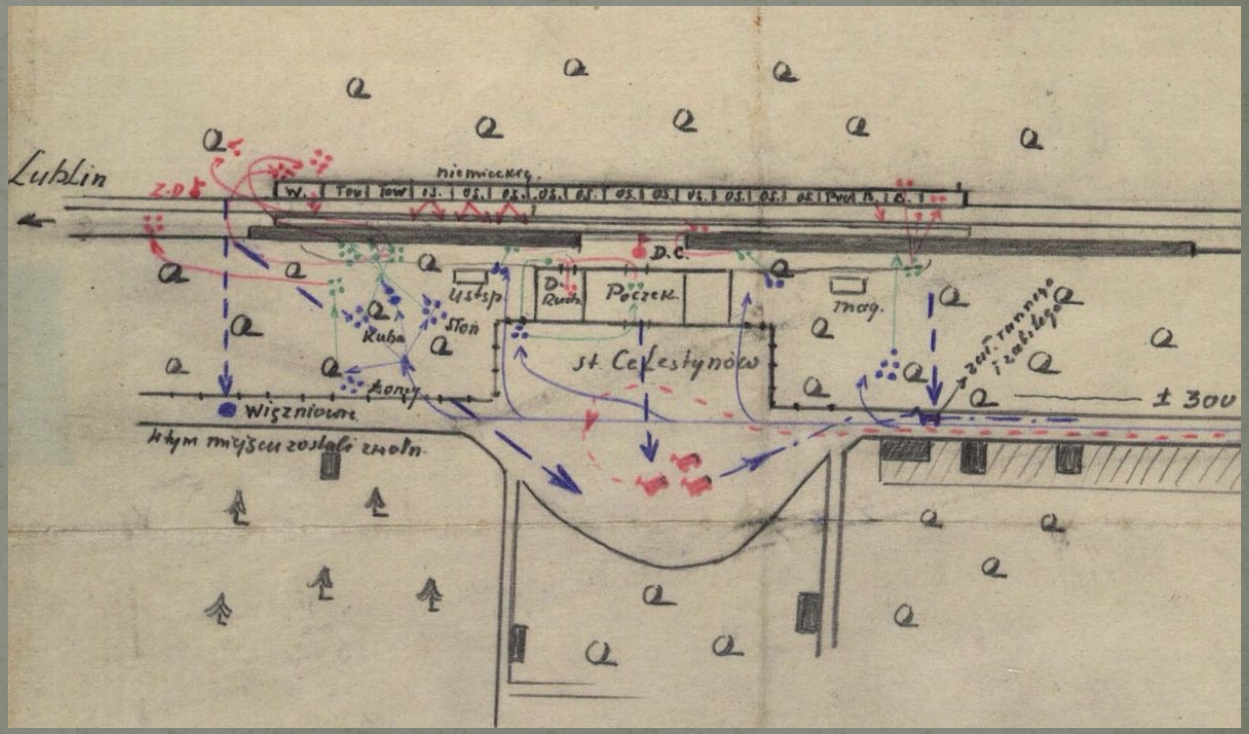

Mieczysław Kurkowski „Mietek”- Urodzony 10 lutego 1908 roku w Nowej Wilejce, zmarł 27 września 1944 roku w Warszawie. Kapitan, żołnierz kampanii wrześniowej, członek Armii Krajowej, żołnierz powstania warszawskiego.

Tadeusz Zawadzki ps. „Zośka”-
urodzony 24 stycznia 1921 r. w Warszawie, zmarł 20 sierpnia 1943 r. w akcji pod Sieczychami. Instruktor harcerski, harcmistrz, podporucznik Armii Krajowej, komendant Grup Szturmowych na terenie Warszawy, Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari.

Adam Borys „Pług”- urodzony 10 grudnia 1909 r. w Niechanowie, zmarł 27 sierpnia 1986 r. w Witkowie. Podpułkownik Wojska Polskiego, organizator i pierwszy dowódca batalionu „Parasol”, cichociemny, inżynier rolnik.

Akcja pod Celestynowem odbyła się **z 19 na 20 maja 1943 roku**. Miała na celu uwolnienie więźniów przewożonych pociągiem z kolejowym do Auschwitz.

PRZEBIEG:

Opanowano stację kolejową, odcięto łączność telefoniczną, a gdy pociąg wjechał na peron, inny patrol sterroryzował obsługę parowozu. Główna grupa harcerzy z Grup Szturmowych zaatakowała gestapowców ochraniających dołączoną do pociągu więźniarkę. Efektem tych działań było uwolnienie 49 więźniów, których bezpiecznie ewakuowano. Zginęło czterech pilnujących ich gestapowców.

SKUTKI:

- Uwolnienie 49 więźniów
- Wygrana Polaków
- Śmierć 6 osób

Akcja w Celestynowie	
— *II wojna światowa* —	
Czas	19–20 maja 1943
Miejsce	Celestynów
Terytorium	Polska pod okupacją niemiecką
Wynik	zwycięstwo Polaków
Strony konfliktu	
Polskie Państwo Podziemne	III Rzesza
Dowódcy	
Mieczysław Kurkowski Tadeusz Zawadzki	n/n
Straty	
2 zabitych	4 zabitych

FRAGMENT AKCJI Z KSIĄŻKI ,,KAMIENIE NA SZANIEC”:

,,Dochodzi godzina 22. Nie można się nie denerwować. Lada chwila się zacznie. Jest godzina 22.30 – cóż, u diabła, to znaczy? Dochodzi godzina 23: przeklęte spóźnienie! Naczelnik stacji mówi, że pociąg spóźni się o kilka godzin. Dochodzi północ – ziąb jest taki, że niemal każdy z młodych ludzi drży, mimo że to maj, Co za przeklęty maj!

godzina 0.30 w nocy. Od strony Warszawy słychać z dala zbliżający się pociąg. Głos nadchodzącego pociągu po pewnym czasie zamiera. Z mroku wyłania się i staje przed Zośką Andrzej Długi.

-Naczelnik stacji mówi, że za pół godziny pociąg z Lublina będzie tutaj. Czy już przeciąć drut telefoniczny?

- Jeszcze nie.

-W piętnaście minut potem znów kroki, teraz bardzo szybko, ktoś jakby biegł.

- Zośka? Fatalna wiadomość! Na sygnale pod semaforem, czterysta metrów stąd, stanął pociąg wojskowy idący na wschodni front. Naładowany kilkoma kompaniami Wermachtu.

Zośka wstaje z rowu, w którym siedział, zaciska pięści, chce coś powiedzieć, gdy nagle słuch chwyta znaczenie, charakterystyczne dudnienie idące od strony Lublina.

Fala krwi napływa do mózgu Zośki, w którym wirują dwa tylko pojęcia: Wermacht – więźniarka. Po paru gwałtownych uderzeniach – puls wraca do normy. Zośka rozluźnia pięści.

-Wracaj na stanowisko – mówi do gońca, a po chwili rzuca szeptem w ciszę nocy: - Andrzej Długi! – Żadnej odpowiedzi. – Długi! – Nikt nie podchodzi. Dudnienie nadjeżdżającego pociągu jest coraz wyraźniejsze. Zośka robi parę kroków i zwraca się do kapitana Pługa.

-Proszę natychmiast przeciąć połączenie telefoniczne stacji. Drut wychodzi z górnego rogu tego tam skrajnego okna, widzi pan?

-Tak jest - odpowiada kapitan Pług i po chwili znika. Dudnienie pociągu jest już zupełnie bliskie. Dochodzi godzina pierwsza w nocy. Kilkadziesiąt serc bije szybciej niż zwykle. Kilkadziesiąt dłoni obejmuje mocniej broń.

Sapiąc wtoczył się pociąg na stację i stanął. Słychać trzask otwieranych drzwi. Kilka osób wsiada. Niemiecki kierownik pociągu zeskakuje ze stopni wozu służbowego. W jednym z wagonów „Nur fur Deutsche" słychać niemiecki śpiew.

Maciek szybko biegnie wzdłuż pociągu, szukając więźniarki. Jest! Chce cichym gwizdem przywołać oddział, gdy wtem drzwi więźniarki uchylają się i w świetle latarki widzi wyskakującego gestapowca, pragnącego załatwić naturalną potrzebę. Gestapowiec skoczył tuż przed Maćkiem, niemal twarzą w twarz. Obaj są swym wzajemnym widokiem zaskoczeni i poruszeni. Maciek odruchowo unosi broń i strzela.

Strzał i wrzask trafionego Niemca przeszywają powietrze. Przez chwilę wszystko dookoła cichnie. Naraz gdzieś od lokomotywy, wzdłuż toru, trzaskać zaczynają karabiny, a równocześnie chaotyczne strzały padają z okien paru wagonów, w których jadą niemieccy podróżni. Konwojenci gwałtownie zasuwają drzwi więźniarki.

Zośka jest wściekły. Nieprzewidziany wypadek z wyskakującym gestapowcem wprowadził w walkę chaos. Strzelają teraz od strony lokomotywy bahnschutze, strzelają Niemcy jadący wagonem „Nur fur Deutsche", strzela nie wiedzieć dokąd część ubezpieczenia. Speszeni, zdezorientowani ludzie Maćka, który dowodzi atakiem, chronią się pod wagony.

-Jasne pioruny - klnie Zośka, wyczuwając cały absurd, ale zarazem i całe niebezpieczeństwo sytuacji. Przedłużający się impas grozi nieprzewidzianymi komplikacjami.

-Maciek, atakuj!

Maciek już ochłonął z niespodzianki. Stoi sam jeden w pełnym świetle księżyca i w ogniu strzałów, badając wzrokiem więźniarkę.

-Słoń do mnie! Kuba do mnie! - woła Maciek ostrym głosem. Słoń i Kuba poderwani spod wagonów przeskakują do Maćka. Trzymają steny.
-W okienka! - krzyczy Maciek do Słonia, a sam, gdy Słoń i Kuba naciskają spusty stenów, podbiega do drzwi więźniarki i usiłuje je otworzyć, mocując się z przytrzymującym drzwi od wewnątrz Niemcem.

Zośka, krzyknąwszy dowódcy ubezpieczenia parę zdań o przerwaniu ognia i o bahnschutzach strzelających od strony parowozu, podbiega do Maćka, nie zważając na strzały Niemców.
- Chłopcy, wszyscy do Maćka! - krzyczy w stronę tych, co jeszcze są pod wagonami.

Kryzys walki został przełamany. Z mroku wyskakuje kilkanaście postaci i rzuca się ku więźniarce. Gestapowcy usiłują zaryglować drzwi. Któryś z atakujących rzuca granat przez okienko do przedziału konwojentów. Po chwili rozlega się huk wybuchu i dziki wrzask poranionych.
-Łom! Dawać łom! – krzyczy Zośka.

Koło lokomotywy pada trafiony celną kulą niemiecki kierownik pociągu. Bahnschutze przerażeni barykadują się w wagonie służbowym za tendrem. Strzały z wagonów niemieckich ustają zupełnie. Niemcy gaszą tam światła i tylko od czasu do czasu po tych oknach „Nur fur Deutsche” grzechocą serie polskich pistoletów maszynowych.

Granat rzucony w drugie okienko więźniarki oraz łom - zrobiły swoje. Zasuwa rozwalona, drzwi rozbite. W konwojce jeden z gestapowców leży we krwi. Dwaj inni także pokrwawieni gmerają koło karabinów. Zośka strzela raz i drugi - i już nie ma żadnego wroga. Chce jeszcze z łomem w ręku podejść do drzwi, za którymi znajdują się więźniowie, oddaje jednak łom kolegom, wychodzi przed wagony niemieckie i staje twarzą w kierunku Warszawy, gdzie w mroku nocy stoi odległy o czterysta metrów pociąg pełen żołnierzy niemieckich. Niepodobieństwo, żeby nie słyszeli, nie zrozumieli.

Łom wali w drzwi i przepierzenie więźniarki. Mijają nie kończące się minuty. Wystraszeni, nic nie rozumiejący podróżni zamarli w swych przedziałach, polska obsługa pociągu i stacji skupiła się przy lokomotywie, targana zmiennymi uczuciami.

-Dobra jest! - wrzeszczy opętańczo jakiś zachrypły, męski głos. W tłoku i w gorączkowym ścisku wyskakują z więźniarki uwolnieni ludzie.

-Do mnie, panowie, do mnie - mówi powoli i spokojnie Zośka. - Jesteście zupełnie bezpieczni, nic wam nie grozi, odprowadzimy was stąd kawałek.

Wyzwoleni więźniowie rzucają się w kierunku wybawców, któryś prosi o broń, któryś śmieje się histerycznie, któryś chce całować Zośkę po rękach. Wszyscy są cali, żaden nie ucierpiał. Czterdziestu dziewięciu ludzi!

„Obrabianie” pociągu w Celestynowie trwało minut czterdzieści.”

W tym roku będzie obchodzona 78-ma rocznica akcji pod Celestynowem.

NETOGRAFIA:

https://www.google.com/search?q=Tadeusza+Zawadzkiego+ps.+%E2%80%9EZo%C5%9Bka%E2%80%9D&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk00qN1Skk-ZNB3P-3bSyUPQdufpn7A:1619686216374&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjJ8MusiaPwAhWKtYsKHQrBBqEQ_AU0Ano ECAEQBA&biw=1366&bih=654#imgrc=kfQWmj4BxwR_aM

https://www.google.com/search?q=Mieczys%C5%82awa+Kurkowskiego+%E2%80%9EMietka&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk01Dg47uDVCd5F_2EUEkTP34_I6HUQ:1619686192929&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjo7rShiaPwAhVj_SoKHcMOCz4Q_AU0Ano ECAEQBA&biw=1366&bih=654#imgrc=le4eY54rWx1PuM

https://pl.wikipedia.org/wiki/Akcja_w_Celestynowie

https://www.google.com/search?q=Adam+Borys+%E2%80%9EP%C5%82ug%E2%80%9D.&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk03yFtpV46oq5WNwdtZT5yRqrq_g4Q:1619686348917&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjG-uTriaPwAhUjAxAIHbhBC2MQ_AU0AXoECAEQAw&biw=1366&bih=654#imgrc=cEbwPpmlsKuodM

https://www.google.com/search?q=akcja+pod+celestynowem&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk03ehP_XRJJ3ZyWQC7jmrDXp6sVINQ:1619685285626&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiAyuPwhaPwAhXopIsKHf7dDIAQ_AU0AXoECAEQAw&biw=1366&bih=654#imgrc=CHFaiofeoJYEsM

https://www.google.com/search?q=akcja+pod+celestynowem&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk001Koj7knI8eHFM2OzlrQIGtg-1vA:1619695893505&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjrlYGzraPwAhVxoosKHaRaCrwQ_AU0AXoECAEQAw&biw=1366&bih=654#imgrc=fCvBAVekouRJaM

https://www.google.com/search?q=akcja+pod+celestynowem&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk001Koj7knI8eHFM2OzlrQIGtg-1vA:1619695893505&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjrlYGzraPwAhVxoosKHaRaCrwQ_AU0AXoECAEQAw&biw=1366&bih=654#imgrc=JLlzsDKtSqYuAM

https://www.google.com/search?q=akcja+pod+celestynowem&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk001Koj7knI8eHFM2OzlrQIGtg-1vA:1619695893505&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjrlYGzraPwAhVxoosKHaRaCrwQ_AU0AXoECAEQAw&biw=1366&bih=654#imgrc=Nz5XmRa-3YeqnM

https://www.google.com/search?q=akcja+pod+celestynowem&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk001Koj7knI8eHFM2OzlrQIGtg-1vA:1619695893505&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjrlYGzraPwAhVxoosKHaRaCrwQ_AU0AXoECAEQAw&biw=1366&bih=654#imgrc=UkWKlutTgw2xjM

https://www.google.com/search?q=plany+akcja+pod+celestynowem&tbm=isch&ved=2ahUKEwihq_WzraPwAhXKtCoKHZEbDkwQ2-cCegQIABAA&oq=plany+akcja+pod+celestynowem&gs_lcp=CgNpbWcQA1C84yNY1usjYIjwI2gAcAB4AIABeYgBowWSAQMwLjaYAQCgAQGqAQtnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=F5mKYOHDGMrpqgGRt7jgBA&bih=654&biw=1366&client=firefox-b-d#imgrc=Jf7y8sLlCmcejM

https://www.google.com/search?q=plany+akcja+pod+celestynowem&tbm=isch&ved=2ahUKEwihq_WzraPwAhXKtCoKHZEbDkwQ2-cCegQIABAA&oq=plany+akcja+pod+celestynowem&gs_lcp=CgNpbWcQA1C84yNY1usjYIjwI2gAcAB4AIABeYgBowWSAQMwLjaYAQCgAQGqAQtnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=F5mKYOHDGMrpqgGRt7jgBA&bih=654&biw=1366&client=firefox-b-d#imgrc=cUsbJbuiFKzEYM